O živote a diele prof. ThDr. Mons. Jozefa Búdu, pápežského preláta

P. Ján Ďurica SJ

Teologická fakulta TU

Úvod

Prof. ThDr. Mons. Jozef Búda, vynikajúci kňaz,
chórový kaplán, notár diecéznej kúrie,
docent biblických jazykov, prof. Starého zákona,
stály kazateľ akademickej mládeže v Bratislave,
rektor kňazského seminára v Banskej Bystrici,
pápežský komorník,
dekan Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulty v Bratislave,
väzeň pre Krista, potom robotník a brigádnik,
duchovný rehoľných sestier,
znovu profesor Starého zákona na CMBF v Bratislave,
čestný kanonik banskobystrickej kapituly a pápežský prelát, patrí medzi eminentné osobnosti nášho národa.

1. Mladosť a štúdiá

Otec Michal Búda

Matka Juliana
rod. Kováčiková

Jozef Búda
ako chlapec

Narodil sa v Nemeckej

14. septembra 1898

Základnú školu vychodil v rodnej obci. Gymnáziálne štúdiá ukončil maturitou

v Banskej Bystrici roku 1916.

Teologické štúdiá začal v Banskej Bystrici a pokračoval v Olomouci a Prahe

9. júla 1922 vysvätený za kňaza.

Jozef Búda
ako novokňaz na table

2. Kňazské účinkovanie

2.1. Jeho kaplánske stanice:

- Detvianska Huta (1922),
- Detva (1923) a chórový kaplán B. Bystrica,
- notár diec. Kúrie vo Sv.Kríži nad Hronom (1924),
- kaplán Krupina (1925),
- Detva (1926).

2.2.Na farách

- Pokračovanie v pastoračnej kňazskej službe:

- Vysluhovanie sviatostí, katechizovanie až 30 h.týždene

- 1927 sa pričinil o erigovanie farnosti v Hriňovej
- a postavil farskú budovu

- roku 1929 bol ustanovený za farára
  v Radvani nad Hronom.

3. Pedagogická činnosť v Banskej Bystrici

- 1. 9. 1930 bol Jozef Búda menovaný za gymnaziálneho profesora na Biskup-skom gymnáziu v Banskej Bystrici.

- V tom čase zložil aj rigorózne skúšky na Teologickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe – 17.3.1933 získal titul ThDr.

Vysoká škola teologická v Banskej Bystrici

1933 suplent biblického štúdia

1934 vzdanie sa služby farára v Radvani

- 1934 riadny profesor biblických vied.

- Naďalej učil aj na Gymnáziu v B. Bystrici
- Prvé obdobie účinkovania profesora Jozefa Búdu v Banskobystrickom seminári trvalo 4 roky (1933- 1937).

3. 1. Pedagogická činnosť v Bratislave

- 1936 Dr. Búda sa stal suplentom pre biblické jazyky - gréčtinu a hebrejčinu – CMBF
- 1937-38 docent biblických jazykov.

3. 2. Pedagogická činnosť v Bratislave - rozšírená

- V školskom roku 1936-37 prednášal ešte aj v banskobystrickom seminári
- r. 1937 sa presťahoval do Bratislavy

r. 1939 menovaný za mimoriadneho prof. Starého zákona na CMBF v Bratislave.

3.3. Obdobie Druhej svetovej vojny a SNP

- V roku 1942 menovaný za riadneho univerzitného profe-sora biblického štúdia Starého zákona v Bratislave.

- 1942-45 na Filozofickej fakulte UK
  viedol kurz gréckeho jazyka

Znova mimoriadne v B. Bystrici, druhé obdobie:

- 1. septembra 1945 rektor Kňazského seminára
  sv. Karola Boromejského v Banskej Bystrici
- zároveň prednášal biblické vedy
  a pastorálnu teológiu

3.4.Pokračovanie v Bratislave

- 1946 Dr. Jozef Búda menovaný za akademic-kého kazateľa univerzitnej mládeže
- Knižne publikované: *Pán s nami*
- 1946-1947 prodekan CMBF

- 1947 Pápežský komorník
- 1947-1948 dekan CMBF
- 1949-1950 prodekan CMBF

„Krížová púť" katolíckych vysokoškolákov do Mariánky v máji 1947. Prof. Búda nesie kríž. Pri kríži Dr. Július Porubský, ktorý s autorom fotografie, Ing. Júliusom Smidom, DrSc, patrili vo Svoradove k stabilným miništrantom pána profesora.

4. Koniec slobodnej práce, začiatok totalitnej moci

- 28.2.1950, domová prehliadka, zatknutie
- vyšetrovacia väzba v Prešove a Bratislave väzenie do 18.4.1954

- Odsúdený na 4 roky straty slobody a 5 rokov straty čestných občianskych práv a celého majetku.

Jozef Búda ako brigádnik v zberných surovinách (hore, prvý zľava)

5. Pokračovanie na CMBF v Bratislave

- 1. októbra 1968 a znovu profesor biblických vied Starého zákona
- r. 1972 za početnej prítomnosti bohoslov-cov a kňazov oslávil svoje zlaté kňazské jubileum v Nemeckej.
- r. 1976 končí svoju vedecko-pedagogickú činnosť profesora na Rím.kat. CMBF.

5.1. Publikačna činnosť
5.1.1 Samostatné vedecké práce

- BÚDA, J.: *História matrimonium mixtorum in Slovacia,* Praha 1933, dr. práca (nepublikované)
- BÚDA, J*.:De origine Is 36-39.* B. Bystrica 1937,
- BÚDA*,* J.*: Evanjelium SZ, časť 1.* Trnava 1942.
- BÚDA, J.: *Evanjelium SZ, časť 2. Trnava 1943.*
- BÚDA, J.:*Písmo sväté, SZ. Veľkí a malí proroci*. Bratislava 1955 a 1969. (z pôvodných jazykov)

5.1.2. Vedecké články v naj-významnejších bib. periodikách

- BÚDA, J.: *Nomina divina in Libro Isaie* Biblica 18 (1937)
- BÚDA: *„Šemah Jahweh“,* Biblica 20 (1939)
- Biblische Zeitschrift 1938, s. 336: recenzia na *„Nomina divina in Libro Isaie“*
- Revue biblique 1937, s. 616: recenzia na *„De originis Is 36-39.“*

5.1.3. Odborné články a štúdie v slovenskej tlači

- BÚDA, J.: „*Mravné hodnoty Starého zákona“,* in : Ročenka Slovenská R.kat. bohosloveckej fakulty v Bratislave 1937,

- BÚDA, J.: „*Trest odvety a krvná pomsta v Starom zákone“,* in: Theologica Catholica Slovaca. Bratislava 1941, s. 36-69.

5.1.4. Preklady a komentáre

- *Malí a veľkí proroci*, SSV 1955 a 1968

5.1.5. Vysokoškolské skriptá

- *Starý zákon* 1. diel, CMBF, 1970

5.1.6. Iné teologické diela

- BÚDA, J.: *Pán s nami.,* Trenčín 1946. (Kázne)
- CHATA, J.: *Ohnisko lásky,* Rím 1976, 1979. (Exegeticko-teologické meditácie nad litániami k Božskému Srdcu Ježišovmu)

- **5.1.7. Vedecko-populárne články a kázne**
  162 jeho príspevkov, 7 rukopisov kníh.
- Ďakujeme Národnej knižnici v Martine
  za ich bibliograficke spracovanie.

V Hriňovej pri sv. omši

6. Pokračovanie v misijnej práci ako duchovný rehoľných sestier

- Od 1. októbra 1978 bol duchovným správcom medzi rehoľnými sestrami IBMV – CJ

- Pri príležitosti 70. výročia jeho kňazskej služby 11.júla 1992 ho Svätý Otec Ján Pavol II. menoval za pápežského preláta.

V charitnom domove v Báči po udelení titulu „pápežský prelát“ v r. 1992.
(Prof. Búda v strede, zľava p. biskup Rudolf Baláž, vpravo sestra prof. Búdu.)

7. Šľachtný záver života a prechod do večného domova

- na vigíliu Narodenia sv. Jána Krstiteľa - 23. júna 1994 v 96. roku svojho života a v 72. roku svojho kňazstva

- Pohrebnú sv. omšu s o. biskupom Mons. Rudolfom Balážom koncelebrovali štyria o. biskupi a asi 60 kňazov

Prof. ThDr. JOZEF BÚDA
* 19. IX. 1898 † 25. VI. 1994

Záver

- „Omnia instaurare in Christo!“
- „Všetko vybudovať v Kristovi.“

- „Manete in dilectione mea. Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.“
- Ostaňte v mojej láske! Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske (Jn 15,9n).

Úprimný a veselý úsmev profesora Jozefa Búdu.

Život a dielo Jozefa Búdu